

Гудзь О.Є., д.е.н., проф.;
Стрельнікова С.Ю.,
Державний університет
телекомунікацій

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено важливість та роль організаційно-інформаційних аспектів в управлінні розвитком сучасного підприємства, розглянуто різноманітні інформаційні продукти та їх вплив на організаційну будову та результативність управління розвитком, окреслено додаткові можливості й переваги та ризики використання інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій сучасними підприємствами. Обґрунтовано доцільність використання інтелектуальної дуальної моделі управління розвитком сучасного підприємства, яка має включати спектр взаємодіючих між собою мережевих систем: систему цілей та завдань, що зорієнтовані на активізацію розвитку, нароцнення конкурентних переваг та компетентностей, зростання результативності підприємства; систему сценаріїв розвитку, що визначають альтернативні шляхи щодо успішного досягнення цілей та реалізації заходів; систему критеріїв та індикаторів оцінки використання можливостей, нівелювання загроз та впливу різноманітних чинників на результативність, що дозволить обрати оптимальний сценарій управління розвитком.

***Ключові слова:** організаційно-інформаційні аспекти, сучасне підприємство, управління розвитком.*

Постановка проблеми. Складність управління сучасним підприємством зумовлює вивчення якісно нових класів об'єктів, типів інструментів та засобів, розробки дієвих методів ухвалення рішень, що забезпечить стабільність його розвитку. Нині, за умов викликів сьогодення та жорсткої конкурентної боротьби підприємство має демонструвати динамічність та стійкість до коливань економічного простору та стрімких змін внутрішнього середовища. Для успішного функціонування, підприємство має не тільки вчасно адаптуватись до довкілля, а ще й активно формувати необхідні організаційні та інформаційні умови свого оточення. Потреба ширшого врахування організаційно-інформаційних аспектів в управлінні розвитком сучасного підприємства актуалізується за ступенем його життєвого циклу, коли виключно працівники вже не спроможні адекватно контролювати усе різноманіття діяльності. Зростання інформаційних потоків викликає необхідність активнішого використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку креативних управлінських рішень, використання мережевих організаційних структур, що дозволяють підвищити якість та результативність управління розвитком. Таким чином, актуальність організаційно-інформаційних аспектів в управлінні розвитком сучасного підприємства не викликає сумнівів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомі напрацювання у контексті розв'язання проблем управління розвитком сучасного підприємства знаходимо в публікаціях таких вчених, як: І. Ансофф, В. Апалькова, О. Виноградова, В. Геєць, А. Глушенкова, О. Гусева, П. Дойль, І. Зеліско, Б. Кінг, І. Ковшова, Л. Лазоренко, С. Легомінової, С. Сазонової, П. Стецюка, Е. Тоффлер, Т. Халімон та інших. Розгляд наукового доробку цих науковців дозволяє зауважити, що, незважаючи на їх наукову і методологічну цінність, коло проблем щодо організаційно-інформаційних аспектів в управлінні розвитком сучасного підприємства

залишається недостатньо вивченими.

Метою статті є дослідження важливості та ролі організаційно-інформаційних аспектів в управлінні розвитком сучасного підприємства, розгляд різноманітних інформаційних продуктів та їх впливу на організаційну будову та результативність управління розвитком, окреслення додаткових можливостей й переваг та ризиків використання інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій сучасними підприємствами, обґрунтування доцільності використання інтелектуальної дуальної моделі управління розвитком сучасного підприємства, яка має включати спектр взаємодіючих між собою мережевих систем.

Виклад основного матеріалу. Нині, сучасні підприємства все активніше використовують низку різноманітних інформаційних продуктів [3, 4] (MES, ERP, BPM, CalligraPlan, Basecamp, Team Foundation Server, ConceptDraw PROJECT, GoogleCode, GNU Savannah, Bugzilla, GanttProject, BugTrackerNET, Trac, Redmine, Microsoft Project, Jira, EasyProjectsNET, OpenProj, TrackStudioEnterprise, Launchpad, Planner, GitHub, Bitbucket, ProjectLibre, Globus Professional, Bontq, TaskJuggler GNATS, Trello, JIRA, Project Kaiser Savane, Mantis, Gemini, Patch-Tag, OTRS, GitHub, PayDox, CodePlex, SourceForge), що технологічно та функціонально забезпечують накопичення, обробку та зберігання інформаційних ресурсів, які підтримують автоматизацію планування, прогнозування, обліку, аналізу, координації, контролю, моделювання, синхронізації бізнес-операцій та комунікаційних взаємодій підприємства.

Серед вітчизняних підприємств найбільшу популярність здобули програмні продукти: Navision, 1С, Галактика, Парус та SAP. Слід зауважити, що через брак необхідної гнучкості та адаптивності у систем: Галактика, Navision й Парус та через надмірну вартість ліцензії та подальшого обслуговування системи SAP, все ж найактивніше використовується 1С.

Тобто, переважно, інформаційні управлінські продукти вважаються занадто дорогими, оскільки вони не достатньо адаптовані до галузевої специфіки та мінливих умов функціонування, не гарантують точності та об'єктивності ухвалення рішень, а головне потребують повної організаційної трансформації підприємства.

Сучасні підприємства, характеризуються функціональною багатомірністю, складністю організаційної структури, наявністю спектру різноманітних цілей, активністю, динамічністю, необхідністю забезпечення мінімальних витрат за жорстких ресурсних обмежень, нестандартністю бізнесових процесів, недетермінованістю, тісним переплетінням організаційних, комунікаційних, технологічних та інформаційних процесів.

Тому для збільшення результативності функціонування підприємств, доцільно впроваджувати нові та модифікувати існуючі моделі управління, що передбачають використання формалізованих інструментів управління та евристичних щодо ухвалення рішень, базисом яких є оцінка існуючих можливостей та загроз та прогнозування майбутніх.

Тому в деформаційних умовах економічного розвитку сьогодення, в управлінні розвитком складних сучасних підприємств гостро вип'ячується проблема щодо використання інтелектуальної інформаційно-комунікаційної технології, яка сприятиме виконанню управлінських функцій, матиме широкі можливості щодо швидкого оцінювання організаційно-інформаційних аспектів, надасть аналітично-облікове забезпечення щодо ухвалення стратегічних рішень та визначення пріоритетних траєкторій розвитку з оптимальним врахуванням загроз та викликів.

Використання таких організаційно-інформаційних систем управління розвитком сучасного підприємства сприятиме функціональному синтезу та формуванню гнучких моделей з елементами штучного інтелекту, що надасть якісно нові можливості для керуваності, прогнозування та стратегічних перспектив розвитку [1].

Для сучасних підприємств притаманні наступні ознаки:

наявність локальних субмоделей, що взаємодіють між собою за допомогою складних структурних, інформаційних і функціональних комунікацій;

наявність ієрархічної організаційної структури, що зорієнтована на досягнення визначеної мети;

необхідність постійної адаптації до трансформації внутрішніх та зовнішніх чинників функціонування;

мультивимірність завдань управління розвитком.

Організаційно-інформаційні аспекти в управлінні розвитком вважаються слабо керованими та підпадають від вплив різноманітних внутрішніх та зовнішніх чинників, що залежать від галузевої приналежності та операційних умов функціонування. Тому, оптимальне управління розвитком сучасного підприємства має поєднувати інструменти стратегічного, тактичного та оперативного горизонтів.

Акцентуємо, що відсутність елементів штучного інтелекту в управлінні розвитком сучасного підприємства знижує результативність операційних процесів, стратегічного прогнозування, моделювання загроз та ризиків. Дослідження практичної діяльності сучасних підприємств переконує, що не існує оптимальних управлінських рецептів, які б в усіх випадках забезпечували зростання результативності розвитку. Водночас, слід визнати, що пріоритетним завданням управління розвитком сучасних підприємств є забезпечення гнучкості, інноваційності, мобільності, адаптивності, універсальності, досягненні високої результативності і продуктивності діяльності, своєчасності та адекватності ухвалення рішень. Тому за кризових деформацій економічного простору, за високого рівня конкуренції доцільно впроваджувати дуальні моделі управління розвитком (стратегічне і тактичне). Тактичне управління вважається реактивним і забезпечує отримання поточних прибутків, а стратегічне забезпечує нарощення конкурентних переваг, економічного потенціалу, компетентностей в стратегічній перспективі.

Нова організаційна структура дуальної моделі управління розвитком сучасного підприємства має створювати додаткові можливості для досягнення мети, реалізації управлінських рішень та заходів, оптимального розподілу обмежених ресурсів, адаптації до коливань економічного простору, внутрішньої координації, гармонізації взаємодій та комунікаційних каналів. Методологія побудови дуальної моделі управління розвитком сучасного підприємства має ґрунтуватися на принципах гнучкості, інтелектуалізації, інноваційності, інформаційної універсальності, мобільності, відкритості, ієрархічності, сумісності різноманітних компонентів (інтерфейс, дизайн, рекурсивність, ітеративність, мережевість процедур).

Використання переваг дуальної моделі управління розвитком сучасного підприємства на основі інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій дозволить здійснювати імітаційне моделювання операційних процесів, прогнозувати результати, підвищити компетентності та якість управління розвитком на тривалих часових інтервалах.

Системна концепція побудови дуальної моделі управління розвитком сучасного підприємства має передбачати розв'язання проблем пошуку, накопичення, ідентифікації, аналізу, зберігання, передачі інформаційних потоків враховуючи цілі стратегічного та тактичного управління розвитком.

Доцільно передбачати формування наступних інформаційних систем управління розвитком: інформаційно-пошукова, автоматизованого інтелектуального аналізу, автоматизованого управління бізнес-процесами, експертно-аналітична, підтримки прийняття рішень.

Доцільно використовувати інтелектуальну дуальну модель управління розвитком сучасного підприємства, яка має включати спектр взаємодіючих між собою мережевих систем:

система цілей та завдань, що зорієнтовані на активізацію розвитку, нарощення конкурентних переваг та компетентностей, зростання результативності підприємства;

систему сценаріїв розвитку, що визначають альтернативні шляхи щодо успішного досягнення цілей та реалізації заходів;

систему критеріїв та індикаторів оцінки використання моливостей, нівелювання загроз та впливу різноманітних чинників на результативність, що дозволить обрати оптимальний сценарій управління розвитком.

Вищезначена інтелектуальна дуальна модель управління розвитком дозволить виявити оптимальний сценарій розвитку сучасного підприємства, окреслити альтернативні шляхи щодо успішного досягнення цілей та реалізації заходів, спрогнозувати динаміку використання ресурсів та результативності.

Для забезпечення успішного функціонування цієї комплексної моделі управління, на підприємстві слід впровадити:

інтелектуальні модулі (інформаційні бази даних, комунікаційні модулі, модулі організаційних взаємодій, різноманітні інтерфейси тощо);

проблемні модулі (комп'ютерна та технологічна підтримка стратегічного, тактичного й оперативного планування, прогнозування, імітаційного моделювання, діагностики, управління розвитком);

модуль інтелектуальних технологій (гармонізація організаційних взаємодій, комунікацій і інформаційних каналів, системи управління ризиками та різноманітними проектами);

інтелектуальний модуль пошуку та підтримки ухвалення управлінських рішень (аналітичні, евристичні, креативні програми і методи).

Водночас, слід звернути увагу на перспективність використання в управлінні розвитком сучасним підприємством існуючих мобільних додатків, що сприяють веденню обліку, фінансовим операціям, упорядкуванню документації та управлінських процедур. До таких мобільних програмних інструментів відносять: Mint.com, SignEasy, Financisto, Sunrise, Toshl, Wunderlist, Money, CamScanner, BilliBox, Office Lens, DebtControl, Weekdone, BillMinder, Adobe Fill & Sign, iPlex, Asana [3, 4].

Для накопичення та зберігання документів в доступному режимі з будь якого територіального майданчику слід використовувати хмарні технології та сховища: Google Drive, Dropbox.

Використання інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні розвитком сучасних підприємств „дає можливість впроваджувати найбільш сучасні і прогресивні управлінські концепції, головна риса яких – ефективне використання ресурсів й орієнтація на інтереси клієнтів” [2, с. 35].

До ключових переваг використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні розвитком сучасних підприємств варто віднести:

зростання рівня керованості процесами;

можливість використання мережевих організаційних структур;

зменшення впливу суб'єктивних чинників;

оптимізація взаємодій та комунікаційних ланцюгів;

зниження обсягів паперового документообігу;

зниження інформаційного шуму;

збільшення оперативності, швидкості і достовірності інформаційних потоків;

скорочення управлінських витрат;

гармонізація обліку та контролю;

нарощення компетентностей;

примноження конкурентних переваг.

Практично, широке використання інноваційних організаційно-інформаційних аспектів в управлінні розвитком сучасного підприємства забезпечує:

оперативний доступ до широкого спектру інформаційних джерел;

спрощення взаємодії з різними контактними аудиторіями;

якісні електронні комунікації;

контроль за фінансовими ресурсами, дебіторською та кредиторською заборгованістю;

можливості щодо впровадження мережевих організаційних структур;

спрощення інформаційного обміну між працівниками;
вертикальну та горизонтальну координацію комунікацій на усіх ієрархічних рівнях;
пришвидшення руху документообігу;
ефективне функціонування єдиного інформаційного масиву;
широкий аналітичний інструментарій;
вищий рівень інформаційної безпеки;
економію матеріальних, трудових фінансових ресурсів;
економію часу на рутинні управлінські операції;
підвищення ефективності;
ефективність прогнозування, планування, складання графіків, розробки сценаріїв, імітаційного моделювання, розробки проектів та стратегій;
швидке формування звітності;
інтеграцію різноманітного програмного забезпечення.

Загалом, побудова інтелектуальної дуальної моделі управління розвитком сучасного підприємства сприяє досягненню високого рівня його результативності та вдосконаленню бізнес-комбінацій.

Висновки. *Таким чином, у статті вивчено важливість та роль організаційно-інформаційних аспектів в управлінні розвитком сучасного підприємства, розглянуто різноманітні інформаційні продукти та їх вплив на організаційну будову та результативність управління розвитком, окреслено додаткові можливості й переваги та ризики використання інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій сучасними підприємствами, обґрунтовано доцільність використання інтелектуальної дуальної моделі управління розвитком сучасного підприємства, яка має включати спектр взаємодіючих між собою мережевих систем: систему цілей та завдань, що зорієнтовані на активізацію розвитку, нарощення конкурентних переваг та компетентностей, зростання результативності підприємства; систему сценаріїв розвитку, що визначають альтернативні шляхи щодо успішного досягнення цілей та реалізації заходів; систему критеріїв та індикаторів оцінки використання моливостей, нівелювання загроз та впливу різноманітних чинників на результативність, що дозволить обрати оптимальний сценарій управління розвитком. До ключових переваг використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні розвитком сучасних підприємств віднесено: зростання рівня керованості процесами; можливість використання мережевих організаційних структур; зменшення впливу суб'єктивних чинників; оптимізація взаємодій та комунікаційних ланцюгів; зниження обсягів паперового документообігу; зниження інформаційного шуму; збільшення оперативності, швидкості і достовірності інформаційних потоків; скорочення управлінських витрат; гармонізація обліку та контролю; нарощення компетентностей; примноження конкурентних переваг.*

Список використаної літератури

1. Дунська А. Р. Інноваційна стратегія як сучасний інструмент управління розвитком підприємства. URL: http://www.confcontact.com/20101008/5_dunska.htm (дата звернення: 29.10.2019)
2. Раєвцева О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія. Харків, 2006. 496 с.
3. Смоляр Л.Г., Котенко О.А. Мережеві структури як сучасна форма організації економічної діяльності. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1660> (дата звернення 29.10.2019)
4. Laudon, K.C., Laudon, J.P., 1998. Management Information Systems, New Approaches to organization and technology. Ney Jersey: PrenticeHall, 395 p.

REFERENCES

1. Dunska A.R. (2019) Innovaciina strategiya yak suchasnyi instrument upravlinnya rozvytkom pidpryemstva [Innovative strategy as modern instrument of management development of enterprise]. Retrived from http://www.confcontact.com/20101008/5_dunska.htm (accessed 29 October 2019)
2. Raevneva O.V. (2006) Upravlinnya rozvytkom pidpryemstva: metodologiya, mehanizmy, modeli [Management development of enterprise: methodology, mechanisms, models]. Kharkov.
3. Smolyar L.G., Kotenko O.A. (2019) Mereghevi struktury ayk suchasns forma organizacii ekonomichnoi diyalnosti [Network structures as modern form of organization of economic activity] Retrived from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1660> (accessed 29 October 2019)
4. Laudon, K.C., Laudon, J.P. (1998) Management Information Systems, New Approaches to organization and technology. Ney Jersey: PrenticeHall.

ГУДЗЬ ЕЛЕНА ЕВГЕНЬЕВНА, СТРЕЛЬНИКОВА СВЕТЛАНА ЮРЬЕВНА. ОРГАНИЗАЦИОННО-ИНФОРМАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СОВРЕМЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ. В статье исследованы важность и роль организационно-информационных аспектов в управлении развитием современного предприятия, рассмотрены различные информационные продукты и их влияние на организационное строение и результативность управления развитием, определены дополнительные возможности и преимущества и риски использования инновационных информационно-коммуникационных технологий современными предприятиями. Обоснована целесообразность использования интеллектуальной дуальной модели управления развитием современного предприятия, которая должна включать спектр взаимодействующих между собой сетевых систем: систему целей и задач, ориентированные на активизацию развития, наращивания конкурентных преимуществ и компетенций, рост результативности предприятия; систему сценариев развития, определяющие альтернативные пути по успешного достижения целей и реализации мероприятий; систему критериев и индикаторов оценки использования моливостей, нивелирования угроз и влияния различных факторов на результативность, что позволит выбрать оптимальный сценарий управления развитием.

Ключевые слова: организационно-информационные аспекты, современное предприятие, управление развитием.

GUDZ OLENA, STRELNIKOVA SVITLANA. ORGANIZATIONAL AND INFORMATION ASPECTS OF MANAGEMENT OF MODERN ENTERPRISE DEVELOPMENT. The article investigates the importance and role of organizational and information aspects in managing the development of a modern enterprise, discusses various information products and their impact on organizational structure and effectiveness of development management, outlines additional opportunities and benefits and risks of using innovative information and communication technologies by modern enterprises. The expediency of using the intellectual dual model of managing the development of a modern enterprise, which should include a spectrum of interacting network systems, is justified: a system of goals and tasks, which are focused on activation of development, increase of competitive advantages and competences, increase of enterprise efficiency; a system of development scenarios that identify alternative avenues for successful achievement of objectives and implementation of activities; a system of criteria and indicators for evaluating the use of pranks, leveling threats, and the impact of various factors on performance, which will allow you to choose the optimal scenario for development management.

Key words: *organizational-information aspects, modern enterprise, development management. Digital Economy: Changing Values and Guidelines Enterprise Management*